

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 37)

การจัดการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องเป็นการจัดการศึกษาที่ช่วยในการส่งเสริมให้บุคคลได้พัฒนาอย่างสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพของตน ให้ผู้เรียนสามารถที่จะเรียนรู้และดำรงชีวิตอิสระบนพื้นฐานทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของตนเองและสามารถที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการจัดการศึกษาที่ดียังต้องมีความสอดคล้องเหมาะสมเกื้อกูลต่อชีวิตจริงสอดคล้องเหมาะสมต่อบริบทของชุมชนและสังคมเป็นทั้งกลุ่มคนที่ติดต่อสัมพันธ์กัน มีรากฐานความเชื่อ ความคิดและวิถีการดำรงชีวิตที่คล้ายคลึงกัน มีการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ และแนวทางการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สรุทธิ์ วรอินทร์, 2545, หน้า 4)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 7 การจัดการกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ในมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และในมาตราที่ 24 การจัด

กระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและ กิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็นรักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอน ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดี งามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัด บรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน อำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ และ มีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและ ผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และมาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความพอเพียงที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต การประกอบอาชีพตลอดจน การศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2546, หน้า 5,15-16)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 3)

โดยสาระสำคัญของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรอบสาระการเรียนรู้ระดับท้องถิ่น ข้อ 3 พัฒนาผู้เรียนให้มีความรักท้องถิ่นและความเป็นไทย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2, ม.ป.ป., หน้า 20) การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จึงมี ความสำคัญและจำเป็นที่จะจัดมวลประสบการณ์ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ความเป็นมา และความสำคัญ ของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติความเป็นมาของแหล่งประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้กับผู้เรียน เพื่อผู้เรียนจะได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ท้องถิ่นของตน สามารถดำรงชีวิตในท้องถิ่นของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีความสุข

มีความรัก ความศรัทธา และเห็นความสำคัญของท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์ และพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสันติสุข

อำเภออุ้มทองร่วมกับจังหวัดสุพรรณบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุพรรณบุรี มีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในโครงการ 5 ชูنها 1 ศาลเจ้าพ่อ ซึ่งประกอบด้วย เขาดีสลัก เขากำแพง เขาพระฯ เขาทำเทียม เขาถ้ำเสือและ ศาลเจ้าพ่อพระยาจักร เขาดีสลัก ตั้งอยู่ในเขตวัดเขาดีสลัก ตำบลดอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ห่างจากตัวเมืองโบราณอุ้มทองไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ 12 กิโลเมตร บนยอดเขามีรอยพระพุทธรูปเทีรวสลักบนแผ่นหินทรายสีแดงรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า มีขนาดกว้าง 66 เซนติเมตร ยาวประมาณ 142 เซนติเมตร ลักษณะของรอยพระพุทธรูปองค์นี้ เป็นรอยพระพุทธรูปที่สลักเป็นรูปนูนต่ำ ทำเป็นลายกลีบบัวรอบพระบาท ฝ่าพระบาททำเป็นรูปพระธรรมจักรขนาดเล็กมีกมลธรรมจักรจำนวน 16 ซี่ อยู่กลางฝ่าเท้าและรายล้อมด้วยภาพสลักรูปมงคล 108 ประการอยู่ในกรอบวงกลม ซึ่งแตกต่างจากรอยพระพุทธรูปทั่วไปที่มักจะเป็นรอยเว้าลึกลงไปและการจัดเรียงรูปมงคล 108 ประการ จะอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยม การจัดเรียงรูปมงคลของรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลักจะจัดเรียงเป็นแถว แถวละ 8 วงในส่วนบน แต่ในส่วนสันพระบาทไม่สามารถจัดเรียงรูปมงคลให้เป็นระเบียบแถวได้ โดยแสดงภูมิสูงต่ำตามคติไตรภูมิและจักรวาล สามารถแบ่งรูปมงคลออกได้เป็น 3 ส่วน คือ 1. รูปสัญลักษณ์เกี่ยวกับภพภูมิและจักรวาล 2. เครื่องประกอบยศของพระเจ้าจักรพรรดิ 3. สัญลักษณ์ที่เป็นโชคลาภและรูปสัตว์มงคล

ด้วยเหตุที่วัดเขาดีสลัก เป็นสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภออุ้มทองที่บุคคลทั่วไปให้ความสนใจ นักเรียนโรงเรียนอุ้มทองสมควรที่จะได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและรู้จักคุ้นเคย สามารถนำความรู้ไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีความรัก และความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน ส่งผลต่อความสนใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นเพื่อเพิ่มทักษะทางการเรียนภาษาไทยของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการทำโครงการจากเรื่องรอยพระพุทธรูปอีกทั้งยังให้นักเรียนเกิดความรักความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

ความมุ่งหมายในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายทั่วไปเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความมุ่งหมายเฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาท วัดเขาดิสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้

- 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ
- 2.2 เพื่อประเมินทักษะการทำโครงการ
- 2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อหลักสูตร

ความสำคัญของการวิจัย

1. นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาท วัดเขาดิสลัก มีความรัก ความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

2. นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการทำโครงการเกี่ยวกับมงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดิสลักได้

3. ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทุมพร อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 11 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 570 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุทุมพร อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดยการสุ่มห้องเรียน (cluster sampling) ด้วยวิธีจับสลากห้องเรียน จำนวน 1 ห้องเรียน จากนักเรียนทั้งหมดจำนวน 11 ห้อง ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 3/10 มีนักเรียน 44 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดิสลัก อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความรู้ความเข้าใจ เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาท วัดเขาดิสลัก

2.2.2 ทักษะการทำโครงการ

2.2.3 ความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น

3. ระยะเวลาในการศึกษา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 ใช้ระยะเวลาการสอนสัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง เป็นเวลา 4 สัปดาห์ และเวลาสอบอีก 2 ชั่วโมงรวมเวลา 14 ชั่วโมง

4. ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหา เป็นส่วนหนึ่งของ วิชา ท23102 ภาษาไทย 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน ตัวชี้วัด ท 3/1 อ่านออกเสียงร้อยแก้วได้ถูกต้องและเหมาะสม สาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ ตัวชี้วัด ท 3/9 เขียนรายงานการศึกษาค้นคว้าและโครงการ สาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด มาตรฐาน ท 3.1 สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ตัวชี้วัด ท 3/3 พูดรายงาน เรื่องหรือประเด็นที่ศึกษาค้นคว้าจากการฟัง การดู และการสนทนา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับโบราณสถาน ประวัติความเป็นมาของสถานที่

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่ให้ดีขึ้นหรือสมบูรณ์ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดีสลัก หมายถึง หลักสูตรที่สร้างและพัฒนาจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ โดยปรับโครงสร้าง ใช้เนื้อหาเกี่ยวกับมงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรบาทวัดเขาดีสลักในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง

มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาศีลสิก หมายถึง รูปธรรมจักรขนาดเล็ก รายล้อมด้วยภาพสลักรูปมงคล 108 ประการอยู่ในกรอบวงกลมเรียงอยู่โดยรอบ ซึ่งแตกต่างจากรอยพระพุทธรูปทั่วไปที่มักจะสลักลายมงคล 108 ประการไว้ในกรอบสี่เหลี่ยม การจัดเรียงรูปมงคลในส่วนบนจะเรียงเป็นแถวแถวละ 8 วง โดยแบ่งรูปมงคลออกเป็น 3 ส่วนคือ 1. รูปสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภพภูมิและจักรวาล 2. เครื่องประกอบยศของพระเจ้าจักรพรรดิ และ 3. สัญลักษณ์ที่เป็นโชคลาภและเป็นรูปสัตว์มงคล

ผลทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ ความเข้าใจ เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาศีลสิก ที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความรู้ ความเข้าใจ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ทักษะการทำโครงการ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกในการปฏิบัติกิจกรรมโครงการเกี่ยวกับมงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาศีลสิก ในด้านเนื้อหาที่ประกอบด้วย 1) ชื่อเรื่อง 2) ที่มาและความสำคัญ 3) การกำหนดจุดประสงค์ 4) วิธีดำเนินการ 5) การเขียนรายงาน และด้านกระบวนการทำงานที่ประกอบด้วย 1) การวางแผนการทำงาน 2) การแสวงหาความรู้ 3) การแก้ปัญหาการทำงาน 4) ความรับผิดชอบ 5) การเสนอผลงาน ซึ่งวัดได้จากแบบประเมินทักษะในการทำโครงการ

ความพึงพอใจต่อหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง ความรู้สึก ความคิดเห็น ของนักเรียน ที่มีต่อหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาศีลสิก ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ที่ได้รับขณะนั้นแล้วสามารถตัดสินใจว่าสิ่งที่ตนได้รับนั้นตอบสนองต่อความต้องการของตนมากน้อยเพียงไร ซึ่งวัดได้จากแบบสอบถามความพึงพอใจแบบมาตราส่วนประมาณค่า ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอุ้มทอง อำเภอยู้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาศีลสิก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภอยู้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ผู้วิจัยได้สำรวจแนวคิดงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ ไทเลอร์ (Tyler, 1950, p. 1) ได้เสนอแนวคิดของการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ขั้น ดังนี้ 1) มีจุดมุ่งหมายทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้อบรมวัตถุประสงค์เหล่านี้ 3) จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร 4) เราจะทราบได้อย่างไรว่า ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้ว ส่วนทาบ (Taba, 1962

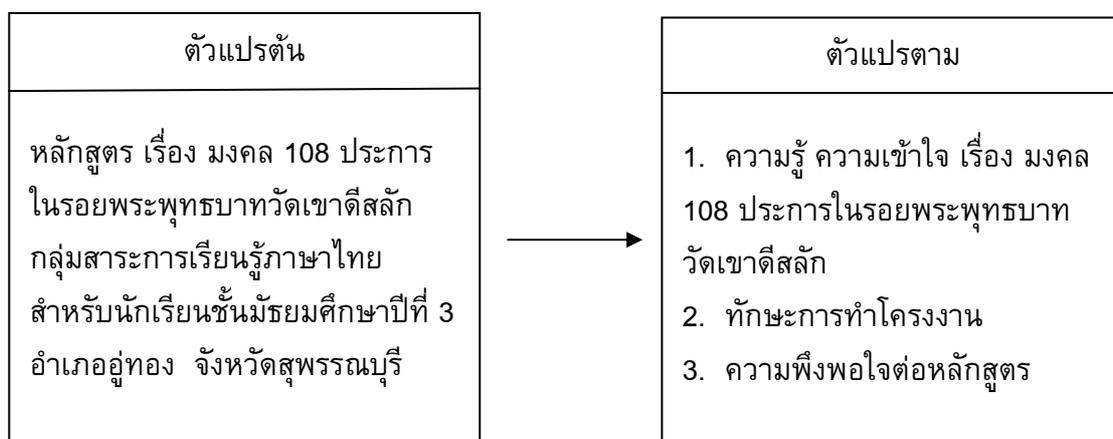
p.12) กล่าวถึงขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 7 ข้อ ดังนี้ 1) สำรวจปัญหา 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา 3) คัดเลือกเนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอน 4) จัดลำดับเนื้อหาสาระ 5) การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 7) สำรวจปัญหาความต้องการ และความจำเป็นต่างๆ ของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ สงัด อุทรานันท์ (2532, หน้า 314 - 316) ได้เสนอขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรได้ดังนี้ 1) จัดตั้งคณะทำงาน 2) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) กำหนดจุดมุ่งหมาย 4) การคัดเลือกและเนื้อหาสาระ 5) ดำเนินการใช้หลักสูตร 6) การประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และ ฌนัท ชาติทอง (2550, หน้า 246 -250) มีความเห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีกระบวนการ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การสร้างหรือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น มี 2 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) การออกแบบหลักสูตรโดยชี้แจงทำความเข้าใจ ศึกษาข้อกฎหมาย และความต้องการของท้องถิ่น ขั้นที่ 2) จัดทำเอกสารหลักสูตร โดยจัดทำเอกสารหลักสูตรระดับสถานศึกษาออกแบบการสอนและจัดทำหน่วยการเรียนรู้ การจัดทำเอกสารหลักสูตรระดับชั้นเรียน ส่วนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ ประกอบด้วย การบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น การสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการเรียนการสอน ส่วนที่ 3 การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ประกอบด้วย การประเมินก่อนนำไปใช้ การประเมินการใช้หลักสูตร และการประเมินสัมฤทธิ์ผล ซึ่งสอดคล้องกับ ปราโมทย์ จันทร์เรือง (2552, หน้า 509-513) มีความคิดเห็นว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมีกระบวนการที่ต้องดำเนินการ 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การสร้างหรือจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนที่ 2 การนำหลักสูตรไปใช้ และส่วนที่ 3 การประเมินหลักสูตร โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ 8 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การออกแบบหลักสูตร 2) จัดทำเอกสารหลักสูตร 3) การบริหารจัดการหลักสูตรท้องถิ่น 4) การสนับสนุนส่งเสริมการใช้หลักสูตรท้องถิ่น 5) การจัดการเรียนการสอน 6) การประเมินก่อนนำไปใช้ 7) การประเมินการใช้หลักสูตร 8) การประเมินสัมฤทธิ์ผล นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 4) ยังได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ดังนี้ หลักการ วิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระการเรียนรู้ การจัดเวลาเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

นอกจากการศึกษาแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรแล้ว ยังมีผู้เสนองานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยระบุขั้นตอนต่างๆ ที่มีความสอดคล้องกับข้อสรุป ของนักการศึกษาหลายท่าน ดังเช่น เตือนใจ น้อยแก้ว (2552, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสุพรรณบ้านเรา “เที่ยวดอนเจดีย์” กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร นาริรัตน์ หลินกุล (2552, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สามชุกตลาดร้อยปี สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 สหวิทยาเขตเมืองสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี

มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พระธรรมศรีสมชาย ทองสันต์ (2552, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตร เรื่อง รัชชูปการพระพุทธรูป สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ยุพิน ศรีธนาพันธ์ (2552, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตร เรื่อง ตำรานานสองพี่น้อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร กชพรรณ คมขำ (2554, บทคัดย่อ) ได้พัฒนาหลักสูตร เรื่อง ภาษาลาวครั้ง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร มีผลการวิจัยสอดคล้องกัน คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดของนักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังกล่าวข้างต้น พบว่า มีรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรที่คล้ายกันในส่วน of รายละเอียด ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดมาเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง มงคล 108 ประการ ในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดิศักดิ์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอู่ทอง อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยกำหนดรูปแบบ การพัฒนาหลักสูตรในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development :R&D) โดยกำหนดแนวทางการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research 1) : การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนา (Development 1) : การพัฒนาหลักสูตร โดยการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ประเมินหลักสูตรฉบับร่าง และปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research 2) : การทดลองใช้หลักสูตรขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development 2) : การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรและใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

สมมติฐานการวิจัย

ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจ เรื่อง มงคล 108 ประการในรอยพระพุทธรูปวัดเขาดีสลัก กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ที่เรียนตามหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน